

Pronađimo iznova smisao europske izgradnje *Manifest Skupine "Inicijativa kršćana za Europu" (IXE)*

Nakon proširenja Europske unije 2004. godine, koje je trebalo biti nositelj nade, Europa se danas suočava sa sumnjom i sa strahom. Teškoće koje proizlaze iz međunarodnog konteksta, demografsko starenje i porast individualizma i nacionalnih egoizama čine tu izgradnju krhkom.

U vrijeme kad se spremamo 25. ožujka 2007. godine obilježiti pedesetu obljetnicu potpisivanja ugovora koji su ustanovili Europsku ekonomsku zajednicu, mi potvrđujemo da se europska izgradnja i dalje temelji na jednom širem projektu, koji ima svoj smisao i koji je još uvijek od žive suvremenosti: pomirenje među narodima s ciljem uspostave prostora mira, prava, napretka i solidarnosti, prostora otvorena i na službu svijetu.

Europska se unija danas mora suočiti s novim izazovima: s ekonomskom globalizacijom koja se ubrzava, sa siromaštvom koje opstaje ili se povećava, navlastito pred vratima Europe, tj. u Africi, s brojnom imigracijom, sa sukobima na Bliskom i Srednjem istoku, s velikim prijetnjama svjetskom okolišu. U tom bi kontekstu šutnja, ili pak odveć bojažljivo djelovanje Europe bilo jednako krivnji. Hitno je dakle otvoriti novo razmišljanje o smislu europskog projekta, identificirati ponašanja koja nam valja promijeniti i pripremiti se snositi odgovornost po mjeri naše povijesti i naših mogućnosti.

1. Naslijeđe bez projekta?

Što konstatiramo uoči 50. obljetnice Rimskih ugovora? Europska je dinamika blokirana. Prihvaćanje eura je bio uspjeh, ali povijesno ponovno ujedinjenje, koje je Europska unija ostvarila s pristupanjem deset novih država članica, nije bilo popraćeno institucionalnim reformama, potrebitim za njezino dobro funkcioniranje, reformama koje su međutim pripremane već 15 godina.

Što je razlog takvome stanju? Europski projekt raspolaže u nekim zemljama sa sve manje potpore i pristajanja građana. Njihovo razočaranje glede Europe se gotovo svugdje izražava kroz slabo sudjelovanje na posljednjim europskim izborima i predstavlja glavni razlog odbacivanja Ustavnog ugovora od strane dviju država osnivača – Francuske i Nizozemske – i, pored toga, uzrok sadašnje krize.

Mi, kršćani u Europi, smatramo da je ovaj prostor mira, napretka i solidarnosti, koji je 1957. godine stremio uspostavljanju Europske ekonomske zajednice, sad ukupno uzevši ostvaren, ali je dovršenje tog projekta u obliku jedne stvarne političke Unije još uvijek odsutno. Naime, samo takva Unija će nam omogućiti da se nosimo s izazovima s kojima se suočavamo. Mnogi strahuju da bi se ona mogla svesti na običnu vlast koja regulira tržišta. Vlasti država članica se naime trenutačno ponašaju kao rentijeri, koji žive na ovom izuzetnom naslijeđu, ali koji kasne u zacrtavanju novih perspektiva za Europu.

Narodi, međutim, traže smisla svom zajedničkom življenju. Prije 50 godina svjetski sukobi i prijetnje totalitarizma su bili ti koji su pružili imperativ pomirenja i ujedinjenja kontinenta. Europljani su danas postali bogatiji, ali izgleda da su manje solidarni i da individualizam iscrpljuje njihov društveni vez. Nasuprot novim izazovima, u ovaj osvit XXI. stoljeća, jedino će im zajedničke vrijednosti i projekt civilizacijskog napretka omogućiti da prodube svoje zajedništvo sudbine i da se suoče sa svojim odgovornostima za svijet.

2. Izazovi solidarnog i trajnog rasta

Radi se ustvari o tome da europske države zadrže upravljanje svojom sudbinom i pridonese svoj udio u rješavanju problema ovog vremena, u dogovoru narodâ. U vrijeme; kad europske demografske perspektive na dvadeset i trideset godina ukazuju na nesporno opadanje, uspon novih svjetskih sila se odvija vrtoglavom brzinom. Odvija se i preraspodjela uloga, u kojoj postoji rizik da srednje sile izgube pravo glasa. Učvršćenje i produbljenje Unije od više od 480 milijuna stanovnika će nam osigurati da budemo po mjeri najvećih svjetskih čimbenika i omogućiti da se mirnije suočimo s globalizacijom; te od nje stvorimo šansu za svih, a posebice za one koji su najviše defavorizirani.

Ali to isto tako pretpostavlja da imamo volju, maštu i hrabrost predložiti model ljudskije civilizacije i promicati pravila koja stavljaju ekonomiju u službu Čovjeka. Vrijednosti u koje vjerujemo – poštivanje osobe, sloboda, solidarnost, demokracija, pravda – potiču nas naime da postavimo Čovjeka u središte europskog ekonomskog i političkog projekta. A da bismo mogli jamčiti ljudski razvoj, naša društva trebaju težiti snažnom i održivom ekonomskom rastu, zasnovanom na znanju i inovaciji, poštujući naš krhki okoliš i naše ograničene prirodne izvore.

Ekonomski je rast neophodan da bi zajamčio visoku razinu zaposlenosti i socijalne zaštite u Europi. On danas zahtijeva, i to žurno, konkretni pomak naprijed, navlastito u ostvarivanju pravog europskog istraživačkog i inovacijskog prostora, koji će biti podstrekom za sveučilišta i za industriju i koji će raspolagati dostatnim proračunom Unije, kao i u prihvaćanju zajedničke energetske politike, da bi se zajamčila naša opskrba po najpovoljnijoj cijeni.

Da bi se suočilo s ovim potonjim problemom, koji je svjetski, Europa, koja bude govorila jednim glasom, bit će važan partner. Ona mora sebe osposobiti da upravlja pričuvama koje su u stanju amortizirati udare promjenjivog tržišta, ojačati traženje novih izvora, kao i investicije u preradu, te promicati alternativne izvore energije. Tako će Europa pridonijeti izgradnji održive energetske budućnosti naše planete.

Premnogo građana su lišeni prednosti ekonomskog rasta. Mi moramo s lucidnošću preorijentirati naš individualistički način života, kojim dominira potrošnja.

U središtu našeg naslijeđa nalaze se zauzetost da se zajamči dostojanstvo ljudske osobe i borba protiv svih oblika isključenosti. Međutim, Europi danas - pod pritiskom međunarodne konkurencije, tehnoloških promjena i s generalizacijom modela potrošačkog društva - prijete podjela na one koji žive u blagostanju i sigurnosti i na sve veći broj onih kojima prijete materijalno siromaštvo i koji nemaju nikakvu mogućnost da budu socijalno integrirani. Zahtjev socijalne pravde poziva države članice EU da liberalizaciju tržišta poprate s postupnim napretkom socijalnih norma, da se suoče s eventualnim reformama stečenih prednosti i da eliminiraju "socijalni dumping". Budući da je solidarnost jedna od utemeljujućih vrijednosti Europske unije, Ustavni bi ugovor morao dakle sadržavati odredbe koje bi bolje osvijetlile socijalnu dimenziju, vrijednosti i norme koje bi, u različitosti tradicija pojedinih zemalja, predstavljale zajedničko naslijeđe. Europa mora sačuvati svoj socijalni poziv, pristup obrazovanju, kao i rad i dostojan život.

U brizi za naraštaje koji dolaze, mi pozivamo europske vođe da podrže ekonomski rast utemeljen na obnovljivim izvorima i da vode proračunsku politiku okrenutu pripremanju budućnosti, te da smanje zaduženost koja je ugrožava.

3. Svjetska odgovornost

Pojava globalizacije svjetske ekonomske razmjene, ustrajnost sukoba u svijetu, poslije-hladno-ratno vrijeme, migracije, siromaštvo i planetarne epidemije predstavljaju potpuno nove izazove za Europsku uniju. Oni pozivaju Europu, bogatu s osnove svog kršćanskog naslijeđa, na njezinu odgovornost za mir, solidarnost i za svjetsko upravljanje u službi Čovjeka. Europa mora snositi tu odgovornost u svijetu. Ona se zbog toga mora vratiti bitnome, to jest svojim duhovnim temeljima.

Europa je, kroz svoju nedavnu prošlost, satkanu od sukoba koji su sad prevladani, te od uspješnih pomirenja, izumila novi put u Povijesti čovječanstva. Po tome je ona izvor nade. Ovaj primjer jedinstva u različitosti je model koji može pomoći svijetu da napreduje prema jedinstvu kroz globalizaciju koja će više poštivati osobe.

Europa treba isto tako biti model glede življenja-zajedno ljudskih bića različitih kultura i religija. U globaliziranom svijetu, europska su društva pozvana otvoriti se i prema drugim kulturama i drugim religijama. Europska se unija se treba smjestiti u ove nove realnosti tako što će, na primjer, pogodovati dijalogu između kultura i između religija, svjesna da je ovaj dijalog koristan ne samo da bi osigurao život u miru, nego isto tako da bi obogatio i sam europski projekt.

Sve to podrazumijeva da Europa obavlja sljedeće tri temeljne zadaće:

- Ona treba biti **čimbenik mira** i stoga treba razvijati diplomatska i vojna sredstva u za nju jedinoj mogućoj perspektivi, a to je: povrh normalne funkcije obrane, imati **svjetsku ulogu prevencije i rješavanja sukoba**, održavanja mira i obrane ljudskih prava, svugdje gdje su ona ugrožena, navlastito od fundamentalizama i terorizma. Mi pozivamo europske vođe da, zbog hitnosti ove potrebe, grade - i to ne u iluzornoj jednodušnosti, nego u suglasju, europsku diplomaciju oslonjenu na obranu koja će je učiniti vjerodostojnom.
- Ona treba biti **promicatelj međunarodne solidarnosti i partnerstva za razvoj**: Europa mora imati prvenstvenu brigu za poštivanje riječi zadane najsiromašnijim zemljama. Ona mora pokazati primjer u borbi da se ispune ciljevi Tisućljeća, usredotočujući svoj napor na smanjivanje siromaštva i pojačavajući ga da se postigne – i, što je prije moguće, prijeđe – stari cilj izdvajanja 0,7% BDP za razvoj.
- Ona mora **izgraditi zajedničku useljeničku politiku**, zasnovanu na radikalno novom pristupu problemu migracija, usklađujući tješnje humaniju politiku primanja i integracije migranata s mnogo snažnijom politikom su-razvoja u iseljeničkim zemljama koje su partneri Europe, navlastito u okviru partnerstva s Afrikom i Latinskom Amerikom.

Povrh ovih dužnosti, postoji još jedna koja je stvarni izazov ujedinjenoj Europi: zamisliti, predložiti i podržavati ustanovljavanje **svjetskog upravljanja** u službi trajnog razvoja. Jedino na taj način - s punim poštivanjem načela subsidiarnosti - moći će se učinkovito pristupiti problemima svjetskih razmjera. Usred poremećaja koje izaziva globalizacija, europski primjer može predstavljati model, kako glede pravnih i monetarnih stečevina, tako i primjene metode Zajednice. Europski građani trebaju razumjeti da se kretanje svijeta ubrzava i da je za Europu hitno da zauzme svoje mjesto eda bi, bez kompleksa, snosila odgovornosti koje odgovaraju pozivu našeg kontinenta.

4. Jedinstvo koje treba produbiti

Uvjereni smo da Europa treba produbiti svoje jedinstvo i ponovo pronaći svoju koherentnost. Zbog toga, priznavajući da je perspektiva pristupa država kandidata u EU najsnažniji poticaj za reforme i izmirenje europskih naroda, smatramo da dobro sadašnjih članova kao i njihovih partnera zahtijeva stanku u proširenju, da bi se Unija usredotočila na svoje institucionalne reforme, što ne isključuje ojačanje suradnje s nama susjednim zemljama. Stalnim odgađanjem ovih reformi ugroženo je i samo postojanje Unije. Zbog sporosti njihove prilagodbe novim stvarnostima dolazi u pitanje važnost Europe na međunarodnoj pozornici. Ponovno formuliranje političkih i kulturnih ciljeva Europe je postalo hitno i neophodno.

Povrh ovih institucionalnih prilagodba, očekujemo da šefovi država i vlada definiraju jednu stvarnu *Etiku europskog upravljanja*,

- pripremajući javno mnijenje na to da živi u novom institucionalnom okviru i da učini svojim stvar ponovno ujedinjene Europe;
- obnavljajući dinamičnu koegzistenciju među europskim institucijama i nacionalnim vladama da bi se izbjeglo ponovno rađanje suverenizama;
- iznova se učeći subsidiarnosti, što pretpostavlja odgovornost aktera, posebice na razini regija, lokalnih zajednica i civilnog društva.

Europsku se uniju ne može izgraditi bez građana. Neophodno je dakle proširiti europski građanski prostor pogodujući novim oblicima građanskog sudjelovanja, potičući mobilnost mladih kroz školsku i sveučilišnu razmjenu i organizirajući široku europsku građansku službu.

Uz to europska demokracija, koju još valja graditi, treba počivati na djelotvornim institucijama i na snažnom sudjelovanju građana. Međutim, nedostatak informacija, pače dezinformacije o funkcioniranju i o ovlastima Europske unije je dramatičan. Žurno je potrebno pružati građanima Europe sredstva da shvate i da djeluju u okviru europske demokracije.

Promjena svijesti u odnosu na Europu pretpostavlja rehabilitaciju politike i mobilizaciju svih potencijalnih aktera pozitivne komunikacije, jasne, ustrajne i potpune, da bi se Europu moglo vidjeti kao blisku i da bi se omogućilo svakoj ženi i svakom muškarcu da budu više svjesni vlastitog europskog identiteta.

Smatramo da ovakva promjena mentaliteta ne ovisi samo o našim političkim vođama. Akteri civilnog društva trebaju, na svojoj razini, isto ako uzeti udjela u inicijativama: oni već sad mogu vršiti odlučan utjecaj.

Zbog toga pozivamo

- političarke i političare da uključe europsku dimenziju u srž svojih strategija i svojih govora;
- medije da istaknu u prvi plan Europu, da se bolje upoznaju njezine različite zemlje i različite kulture; da se bolje upoznaju isto tako priroda i funkcioniranje europskih institucija;
- odgojitelje da uključe europsku dimenziju u svoju nastavu, ne čekajući reformu svojih pedagoških pomagala;
- razne aktere kulturnog života, da umnože prekograničnu i nadnacionalnu razmjenu;

- sve odgovorne osobe civilnog društva da uključe svoje djelovanje i svoja ostvarenja u europsku perspektivu.

Predstavljajući različite europske pokrete i organizacije kršćanskog nadahnuća, upućujemo ovaj poziv za novo posvještenje svih građana Europske unije. Vizija otaca utemeljitelja Europe nije stvar prošlosti. Ona je projekt budućnosti koji naš kontinent još čeka: donositi nadu za svijet na ovom pragu XXI. stoljeća. To je naslijeđe koje je danas ugroženo. Mi mu moramo povratiti život i prenositi ga Europljanima i svijetu. U tu svrhu želimo raditi sa svima koji dijele ovaj cilj.

Michel Camdessus
Predsjednik Socijalnih tjedana Francuske
Francuska

Hans Joachim Meyer
Predsjednik Centralnog komitete njemačkih katolika
Njemačka

Jean-Marie Brunot
Član uprave Socijalnih tjedana Francuske
Koordinator Skupine IXE
Francuska

Alain Heilbrunn
Socijalni tjedni Francuske
Francuska

Luca Jahier
Nacionalno predsjedništvo ACLI
Nacionalni tajnik Retinopera
Italija

Wilhelm Rauscher
Odbor Centralnog komitete njemačkih katolika
Njemačka

María Luisa LLadó de Sols
Katolička udruga propagandista
Španjolska

Henryk Woźniakowski
Naklada ZNAK
Poljska

Antoine Arjakovsky
Direktor Instituta ekumenskih studija
Katoličko sveučilište Ukrajina
Ukrajina

Theo Peporté
Luxembourg

Anna Kolkova
Editions LUC
Slovačka

Neven Simac
Kršćanski akademski krug i Centar za europsku dokumentaciju i istraživanja R. Schuman- Hrvatska

Pedro Sols
Conseiller National de la ACdP Katolička udruga propagandista
Španjolska

Piotr M. A. Cywinski
Predsjednik Kluba katoličke inteligencije-Poljska

Franco Garelli
Secrétaire Semaines Sociales des Catholiques italiens-Italija

Što je Skupina IXE?

Tijekom 90-tih godina članovi Socijalnih tjedana Francuske postali su svjesni činjenice da se problemi društva mogu proučavati i da se o njima može raspravljati jedino ako ih se smješta u međunarodni i, u prvom redu, europski kontekst.

Pošto je razmjena, koja je otpočela koncem 1999. godine između Socijalnih tjedana Francuske i Centralnog komiteta njemačkih katolika, ZdK, pokazala da ove dvije organizacije duboko dijele iste preokupacije, njihova su dva predsjednika potpisala u svibnju sljedeće godine jedan *Manifest za europsku svijest*, koji je bio početna točka jednog naročitog procesa.

Taj proces je omogućio postupan nastanak mreže "socijalnih kršćana" iz zapadne, srednje i istočne Europe, neformalne mreže, koje je prvi cilj bio omogućiti svojim članovima *da se bolje upoznaju i da se bolje razumiju*, usprkos različitosti njihovih senzibiliteta, njihovih povijesti i njihovih kultura. Drugi cilj ove mreže jest stvoriti *mjesto kritičkog promatranja napredovanja europske izgradnje*, mjesto razmišljanja s referencom na socijalnu misao Crkve, da bi se, svaki put kad je to moguće, oglasila i iznijela svoje prijedloge.

I, na koncu, ova mreža je pozvana mobilizirati se da bi *pridonijela uspjehu velikih okupljanja europskih dimenzija*. To je navlastito bio slučaj u rujnu 2004. godine prigodom zasjedanja Socijalnih tjedana Francuske, kad je ova mreža osigurala nazočnost tisuću sudionika pristiglih iz drugih europskih zemalja. To je isto ako bio slučaj prigodom Katolikentaga u Saarbrückenu, u svibnju 2006. godine, u tematskom bloku posvećenom mjestu Pravde u novoj Europi. To je upravo sada slučaj, u partnerskoj pripremi obilježavana 50. obljetnice Rimskih ugovora, u Rimu, u ožujku 2007. godine, zajedno s Komisijom episkopata Europske zajednice (COMECE).

Od lipnja 2002. godine, ovu mrežu animira Radna skupina, koja danas okuplja predstavnike iz dvanaest europskih zemalja i Komisiju episkopata Europske zajednice (COMECE). Ova Skupina je isto tako u tijesnoj vezi sa Socijalnim tjednima Španjolske i Italije.

Ova je Skupina, okupljena u ožujku 2006. u Luxembourggu uzela ime "Inicijativa kršćana za Europu", naziv kome odgovara kratica IXE.